

AKROPOLITÁN

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILIZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 151

ŘÍJEN 2022

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

ŘÍJEN 2022 Filozofie pro život č. 151

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová, Martina Flaitingrová

Jana Aksamítová, Ondřej Aksamít,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

SVOBODA A SOUŽITÍ

JAK VYZRÁT NA PAMĚŤ

7

9

PERPERIKON, SVATÉ MĚSTO THRÁKŮ

SYMBOLISMUS MĚSÍCE

11

13

semeno		květ	plod
tvar	dělohy	barva	tvar
kulatý	žluté	bílá	klenutý
hranatý, svraskalý	zelené	fialová	zaškrcovaný

GREGOR JOHANN MENDEL

Americký spisovatel Francis Scott Fitzgerald kdysi napsal: *Život začíná vždycky znova, když na podzim uvadne.* My na to často zapomínáme, protože si neuvědomujeme, že jsme součástí přírody a všechny zákony, které platí pro ni, platí i pro nás.

Nebudu čtyři roční období spojovat se životem a smrtí, ale pouze se životem, který všichni vnímáme a prožíváme.

Na podzim se některá zvířata připravují na zimní spánek, a proto shromažďují zásoby v sobě i kolem sebe, aby přežila zimu. Na podzim i my sklízíme většinu své úrody, abychom měli na zimu zásoby.

Platí to i pro náš život, protože podzim je něco jako období před odchodem do důchodu, na který potřebujeme zásoby své dosavadní práce, abychom „zimu života“ prožili v teple a rozjímání o všem, na co jsme neměli čas během svého zaměstnání. Na podzim opadá listí, mění se naše fyzická kondice a vzhled, ale víme, že to není konec, protože se vše může znovu obnovit v dalším jaře života.

Na podzim sklízíme plody všech těch semínek, která jsme zasadili během předchozí doby, ale také je zároveň čas na poslední setbu. Na sázení semínek, která chceme ochránit před zimou, a proto je vkládáme do tepla půdy, která je bude živit a chránit v zimě.

Kolik vzácných semen během života dostáváme a stačí je zasadit v sobě, pečovat o ně, aby dala plody: dobro, pravdu, krásu, spravedlnost... Čtyři základní ctnosti společnosti, které však potřebují i mnoho dalších, jako jsou rozvaha, čest, odvaha, láska...

Podzim hraje všemi barvami! Je někdy veselý, jindy melancholický, někdy slunný, jindy deštivý. Rozhodně není nudný!

Začíná rovnodenností: vyvážeností, mírem v duši i v srdci, kvůli čistému svědomí ze splněných povinností. Přináší tím vytoužený klid, možnost se pohroužit do svého nitra a zároveň se věnovat všemu, na co předtím nebyl čas nebo správný okamžik.

Alegoricky je zpodobňován jako mladý muž s vinnou révou a hrozny. Jeho latinské jméno Autumnus je spojeno s kořenem „augeo“, zvyšuji, přibírám, a proto ho někteří etymologové vysvětlují jako „auctus annus“: nárůst nebo plnost roku. Jiní však říkají, že jeho kořenem je „autu“ etruského původu, což naznačuje změnu a je obsaženo ve jméně boha Vertumnus, který je bohem střídání ročních období a změn všeobecně. Proto na sebe bere různé podoby v souladu se změnami, které se mají odehrát.

I my se měníme během svého života, i my musíme své proměny brát přirozeně, ale nedovolme, aby život měnil nás. Držme pevně jeho otěže ve svých rukou, abychom nikdy neztratili směr ani cíl, kterého chceme dosáhnout. Buďme pány sebe sama, jak to říká básník William Ernest Henley: *Já jsem svého osudu pán. Já jsem své duše kapitán.*

Slavica Kroča

MUDRCŮV VTIP

Ve vesnici žil mudrc.

Lidé za ním chodili každý den

a stále znova si stěžovali na stejné problémy.

Jednoho dne, když se sešla celá vesnice,

mudrc vyprávěl vtip a všichni vesničané se váleli smíchy.

O několik minut později znovu vyprávěl stejný vtip,

ale tentokrát se zasmálo jen několik lidí.

Za chvíli vyprávěl

stejný vtip potřetí

a tentokrát se už

nezasmál nikdo.

Mudrc se usmál a řekl:

Pokud se nemůžete

pokaždé znovu zasmát

stejnému vtipu,

jak můžete stále znovu

naříkat kvůli

stejnému problému?

SVOBODA A SOUŽITÍ

V poslední době mám dojem, že stále častěji a snad ze všech stran slyším, jak někdo poukazuje na to, že naše svoboda a demokracie je v ohrožení. Ač jsou důvody tohoto pokřiku různé, určitě většina z nás najde mnoho argumentů, proč souhlasit. Konec konců, všechny dobré věci, kterých člověk dosáhne ve světě vnějším nebo ve svém nitru, jsou vždy v ohrožení, protože Slunce může zakrýt mrak, rozkvetlou třešeň spálit mráz a naše dobré vlastnosti mohou přebít naše neřesti. To, co je důležité chápat, je skutečnost, že Slunce se opět objeví nezávisle na nás, třešeň můžeme před mrazem ochránit do jisté míry, protože zde převažuje vliv vnějších fenoménů, ale to, zda projevíme více svých ctností nebo neřestí, držíme v našich rukou mnohem pevněji.

Takže jak je to s tou svobodou? Problém je už s tím, jak kdo z nás svobodu chápe, a pokud bychom se přesunuli do jiných kulturních prostředí, tyto rozdíly by se jistě ještě zmnohonásobily. Moudří filozofové v dějinách došli k tomu, že skutečnou vnitřní svobodu, pokud ji vlastníme, nikdo nemůže ohrozit ani nám ji vzít, protože tato je ta jediná skutečná.

Ale kdo z nás je natolik pánem sebe sama, že vlastní úplnou vnitřní svobodu? Toto je pravděpodobně cílem, ale my jsme mnohem spíše teprve na cestě k němu. Jak tedy poznat svobodu? Snadnější bude podívat se, čím svoboda není. Jejím opakem je otroctví, tedy stav, kdy nejsem pánem svého života, kdy jej řídí vnější okolnosti či vnitřní slabost oproti mým předsevzetím a mé vůli.

Je však důležité naučit se rozlišovat, že přirozený fenomén mraku zakrývajícího Slunce či jarní mráz mne neomezují tím, že je, ale tím, že já to přeci chci jinak, tedy zotročuji se sám. Ve vztazích mezi lidmi je to někdy stejný případ, avšak leckdy to je jiné. Jedna z definic svobody říká, že ta moje končí tam, kde začíná svoboda druhého. V dnešní době se však mnohem častěji setkáme s tím, že toto pravidlo je chápáno tak, že svoboda druhého začíná tam, kde já umístím své hranice, tedy že svoboda je to, co si já představuji. S tímto postojem je však nejen nemožné se svobodným cítit, ale i neubírat ji ostatním. Proto je obvyklé, že o jejím ohrožení slyšíme nejčastěji mluvit ty, kteří mají nejjasnější představu

o té své jediné správné podobě svobody, kterou by chtěli vnutit všem. Avšak nejsme-li stejní, ani svoboda nemůže mít stejný projev u různých jednotlivců ani u různých skupin či kultur.

Myslím, že největším zabijákem svobody, který ji dokáže ohrozit kdykoliv a kdekoliv, je dojem, že já (my) mám pravdu a za ni je třeba bojovat. „Demokracie je nejlepší“, a tak je třeba ji vnutit všem, „my jsme ti správní a vy jste populisté, komunisté, fašisté, xenofobové, homofobové“, a našlo by se ještě mnoho dalších, obvykle prázdných a falešných, nálepek. Řeknu-li to jinými slovy, ničitelem svobody je nedostatek respektu. Nerespektujeme ty, kteří nevidí svět našima očima, a proto nerespektujeme ani jejich hranice. Je to nejvyšší forma egoismu, protože chceme, aby se svět točil kolem nás. Z toho se rodí konfrontace, jež zotročuje všechny strany bez ohledu na to, která je silnější, stejně jako

je otrok připoután ke svému pánu, a naopak pán je závislý na svém otrokovi. Respekt ke druhé straně vede k dialogu, k poměřování, ke zvažování, k pochopení. Někdy přinese propojení, jindy nezávislé soužití vedle sebe, někdy dokonce nalezení něčeho nového, co jednu, druhou, či obě strany posune na novou úroveň. Skutečný respekt nezískám tím, že se mě někdo bojí, ale tím, že si mě váží, a nejsnazší cestou, jak respekt získat je respektovat druhé. Beze strachu, bez ponižování, hrdě a důstojně. Vytvářet a chránit svůj prostor, aniž bych ho ubíral ostatním. Svět je dost velký pro všechny lidi s dobrou vůlí, avšak nepatrný pro majitele jediné a nejlepší pravdy. Respekt je základním kamenem skutečné sjednocené vnější a vnitřní svobody člověka, která nespočívá v neexistenci jakéhokoliv omezení, ale v rozvinutí schopnosti soužití. Nejen žít a nechat žít, ale žít a nechat žít spolu.

Miroslav Huryta

JAK VYZRÁT NA PAMĚŤ

Obvykle obdivujeme ty, kteří si vše pamatují, mnozí z nás říkají, že si nepamatují nic. To ale není pravda. Každý v paměti uchováváme alespoň něco... Někteří z nás si pamatují obrazy, vůně, tváře, jména, čísla, sluchové podněty, příběhy, filmy... Při snaze něco si zapamatovat jde ve skutečnosti o dvě věci: být soustředěný, když se to učíme, a umět použít nějakou techniku. Dnes se seznámíme s jednou mnemotechnikou, které se říká metoda loci nebo také palác vzpomínek či paměťový palác.

Začneme dávným příběhem: Simonides z Keu (řecký básník z 6. a 5. století př. n. l.) byl pozván na hostinu, aby básní velebil před mnoha hosty svého hostitele. To také udělal, ale pouze v první polovině své básně, druhou pak věnoval Kastorovi a Polydeukovi, božským Dioskurům. Hostitel mu ve zlosti vyplatil pouze polovinu honoráře. V jednom okamžiku dostal Simonides vzkaz, že na něj u vchodu čekají dva mladíci. Vyšel ven, ale tam nikdo nebyl. A právě v tuto chvíli se zřítla

střecha domu a zasykala všechny návštěvníky. Simonides byl zachráněn božskými Dvojčaty za to, že je ve své básni opěvoval. Jak tento příběh souvisí s pamětí? Simonides pomohl pozůstalým najít v troskách domu jejich blízké, protože přesně věděl, kdo z hostů kde seděl. Měl ve své paměti uložen obraz každého člověka v hodovním sále. A tak údajně vzniklo to, čemu říkáme umění paměti.

Metoda loci je založena na tom, že použijeme obě hemisféry našeho mozku: levou, která odpovídá tomu racionálnímu a logickému, a pravou, spojenou s kreativitou a představivostí. Přesněji řečeno, vytvoříme si svůj vlastní obraz, asociaci nebo příběh s předměty, číslami, hodnotami, které si potřebujeme zapamatovat. Jak? Představme si důvěrně známé prostředí, například svůj dům nebo pokoj, cestu do práce, dokonce můžeme použít i lidské tělo a jeho části. Ke každé blízké věci, koutu, stromu apod., které již mají v naší paměti své pevné místo, si připojíme to, co si

potřebujeme zapamatovat. Obvykle se doporučuje vytvořit obraz dobře zapamatovatelný, lehce bláznivý, originální, nebo vtipný, atraktivní, nabitý emocemi. Nemusíme používat pouze vizualizaci (prostřednictvím zrakových vjemů), ale jakoukoli podobu imaginace – práce s představami je možná na úrovni všech smyslů.

Projděme si v mysli nejprve cestu, např. od vchodových dveří, přes chodbu a jednotlivé místnosti, abychom si upevnili pořadí významných bodů. Následně připojujme obrazy či asociace k položkám na seznamu.

Například Cicero využíval cesty skrze Forum Romanum a ke každé stavbě, sloupu nebo soše si připojil ideu ze svého proslovu. Během

projevu pak ve své mysli krácel po známých místech a takto četl osnovu své řeči.

Jak dlouho si díky této metodě uchováme seznam v paměti? Pokud budeme soustředění a po pár dnech si obraz nebo cestu připomeneme, zůstane nám dlouho. Kolik položek může seznam takto zapamatovatelných pojmů obsahovat? Desítky. A poslední otázka, můžeme mít i více tras? Samozřejmě.

Vyzkoušejte to. Je to zábavné, ale i praktické, možná si už pak nebudete muset vytvářet seznam, co máte nakoupit, nebo co chcete daný den udělat.

Dana Gabrielová

PERPERIKON, SVATÉ MĚSTO THRÁKŮ

Pokud se chceme v Evropě vypravit za některou z velkých civilizací starověku, obvykle nás napadne Řecko nebo Řím. Málokdo ví, že i Bulharsko skrývá památky na starodávnou civilizaci Thráků, která hrála významnou roli ve starověkém světě už v dobách, kdy se kultura antického Řecka teprve začínala rodit. Nejstarší zmínka o Thrácích pochází z Odyssey, kde jsou jmenováni mezi spojenci Trojanů. A řecký historik Herodotos je označuje za druhý nejpočetnější národ na světě (po Indech). Thrácká kultura měla silný vliv na antiku, mimo jiné i v oblasti náboženství a filozofie. Zde se zrodil orfismus, nauka, která výrazně ovlivnila duchovní život v Řecku i Římě. A zde také vznikl kult Dionýsa, boha, kterého si dnes nejvíc spojujeme s vínem a veselím, ale měl i hlubší charakteristiku dárce mystického nadšení.

Řečtí i římské starověké autoři zmiňují posvátné město s chrámem zasvěceným Dionýsovi, ve kterém se nacházela i věštitelna, věhlasem srovnatelná s Delfami. Do ní se přišel poradit Alexandr Veliký, než vyrazil na své slavné tažení do Persie. O několik staletí později sem přišel i římský vojevůdce Gaius Octavianus,

aby se zeptal na osud svého syna. Proroci odpověděli, že jeho syn bude vládnout světu, protože znamení jsou stejná, jako když na stejném oltáři obětoval Alexandr. Octavianův syn vstoupil do historie jako Augustus, první římský císař, který rozšířil a zabezpečil hranice impéria, započal období míru a blahobytu, a dokonce byl krátce po své smrti prohlášen za boha.

Zmínka o thráckém svatém městě je v antických pramenech mnohem více než tyto dvě věštby, a současní archeologové věnovali velké úsilí nalezení tohoto místa. Pátrání trvalo více než sto let, ale dnes všechny důkazy nasvědčují tomu, že oním ve starověku tak důležitým místem je Perperikon.

Jedná se o skalní masiv v pohoří Rodopy. Nejstarší stopy lidské činnosti pocházejí už z období 6. – 5. tisíciletí př. n. l. Archeologické nálezy naznačují, že už v této době byl Perperikon důležitým kultovním střediskem. Jeho význam postupně rostl. Ve 3. – 2. tisíciletí př. n. l. byl Perperikon centrem slunečního kultu. Ke konci tohoto období vznikla na vrcholku skály megalitická svatyně. Opracování hory pokračuje.

čovalo i v následujících staletích. Do skalního masivu byl vytesán chrám zasvěcený Dionýsovi, královská rezidence, řada obydlí, hrobek a schodišť. Význam Perperikonu neklesl ani v době, kdy se Thrácie stala součástí římské říše. V 1. – 4. století n. l. se město značně rozrostlo a Římané zde nadále udržovali Dionýsův kult. Kolem roku 375 však město vyplenili Gótové, a tím se uzavírá starověká kapitola dějin Perperikonu.

Začínají se ale psát další. Po krátkém období, kdy město znovu vzkvétá pod vládou Byzantské říše, se zde usazují protobulharské kmeny a budují zde vlastní svatyni zasvěcenou bohyni plodnosti jménem Uma. Kromě náboženského významu nabývá Perperikon na důležitosti z vojenského hlediska a stává se důležitým opěrným bodem v boji mezi Bulhary a Byzantinci. Definitivní konec města přichází ve druhé polovině 14. století, kdy je Perperikon vypleněn, a život se už do něj nikdy

nevrací. Upadá v zapomnění, ze kterého ho vyprostí až archeologové. V roce 2 000 jsou na Perperikonu zahájeny rozsáhlé vykopávky.

Dnešní návštěvníci Perperikonu si mohou prohlédnout pozůstatky dávných příbytků a paláců, vystoupat po schodišti vytesaném do skály a projít monumentálním vstupem, vystoupat na pozůstatky římské věže, nahlédnout do hlubin obrovské cisterny. K vidění je i starodávná rytina, která znázorňuje Bohyni-Matku, obrovský kamenný oltář a prohlubně ve skále, kde byly uloženy sarkofágy zdejších kněží. Davy návštěvníků tu nepotkáte. Perperikon leží daleko od turistických letovisek a cesta k němu po malých silnicích je zdoluhavá. Pokud ale patříte mezi milovníky historie, pak je možnost stát na vrcholku hory, ke které lidé více než šest tisíc let vzhlíželi jako ke svatému místu, víc než bohatou odměnou.

Jiřina Koubková

SYMBOLISMUS MĚSÍCE

Jestliže se chceme zabývat symbolikou Měsíce, je důležité se nejdříve krátce zastavit u významu symbolů a mýtů.

Je zajímavé, že každá starověká kultura vytvářela mýty obsahující mnoho symbolů. Můžeme se na ně dívat jako na klíče, které potřebujeme, abychom mohli otevřít pomyslné dveře, jimiž vstoupíme do světa záhad a moudrosti.

Mýtus je nadčasová skutečnost, kterou nemůžeme umístit do žádného historického okamžiku. Vypráví o dávné minulosti, ale také o člověku a o jeho vnitřním životě. Symboly, které jsou obsaženy v mýtech, přenášejí a zároveň uchovávají důležitá sdělení, obsah či moudrost.

Například mýtus o labyrintu hovoří o spleťtých zákoutích naší duše, ve kterých se můžeme ztratit, a o strašlivém Minotaurovi, který se nachází v centru labyrintu, kde požírá lidi. Představuje naši hrubost, agresi,

egoismus, a proto je potřeba ho najít a zabít. Což v řeči symbolů znamená ovládnout tyto aspekty naší duše a stát se pánem sebe sama s pomocí sekery labrys, která symbolizuje vůli.

Symbolismus Měsíce se objevuje v náboženství všech starověkých kultur. Každé má ve svém panteonu bohů, ovlivněném přírodou, hvězdy a samozřejmě i Slunce a Měsíc. Tato dvě nebeská tělesa vždy představovala komplementární síly v přírodě, jako například jin a jang. Slunce reprezentuje oživující energii, sílu, inteligenci a ctnost. Měsíc představuje emoce, vášně, instinkty a proměnlivost.

V řecké tradici najdeme boha Helia (Slunce) a jeho sestru Seléné (Měsíc), v Indii plnili stejné role bohové Mitra a Varuna. První byl spojen se dnem, Sluncem, a druhý s nocí, Měsícem. Také mají vztah k velkým cyklům aktivity a spánku Země.

Obecně můžeme nalézt tyto symbolické charakteristiky Měsíce: bohyně matka, panna, nositelka života a všeobecně symbol pozemské a lidské plodnosti.

Nacházíme spojení s mořem-matkou jako prvotní formou života. A nikoho asi nepřekvapí spojení s láskou nebo plodící silou na úrovni citů.

Pozoruhodný byl Sín u Sumerů, který jako bůh Luny představoval zkušenost, moudrost a skryté tajemství vztahující se k jeho velkému stáří.

Ve starověkém Egyptě najdeme symbolismus Měsíce spojený se dvěma bohyněmi, s Isidou a její sestrou Neftidou. Isis řídí kouzla, noční a lunární magii a představuje osvětlenou část Měsíce. Její sestra Nefthys je temnou a pro

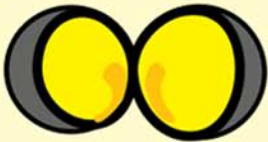

lidi neviditelnou částí Měsíce. Je paní Zámku, kterým je Měsíc, její nebeské obydlí.

Čínská mytologie nám vypráví starodávný příběh o Čchang-e, která se rozhodla zabránit krádeži elixíru věčného mládí tím, že jej vypila. V tom okamžiku začala stoupat k nebi, až k měsíčnímu paláci, kde se natrvalo usídlila a stala se bohyní Měsíce.

Při zkoumání mytologie zjišťujeme, že pro většinu kultur byl Měsíc důležitým aspektem s hlubokým a bohatým symbolismem. Jeho soužití se Zemí je prastaré a jeho vliv na naši planetu i nás samotné je velký. Budeme se mu proto věnovat v některém z dalších čísel v samostatném článku.

Kateřina Zámečnicková

tvár	dělohy	barva	tvár
			
kulatý	žluté	bílá	klenutý
			

GREGOR JOHANN MENDEL

V historii lidstva existují osobnosti, které vykonají velké věci, ale jejich současníci si toho téměř nevšimnou. Jednou takovou osobností je Gregor Johann Mendel. Narodil se 20. července 1822 do rodiny vojenského veterána z napoleonských válek, sadaře a sedláka Antona Mendela v obci Hynčice ve Slezsku. I když rodina nebyla bohatá, dokázali navzdory mnoha úskalím zajistit mladému Johannovi vzdělání. Johann byl nadaný žák a navíc učenlivý pozorovatel přírody. Ta jej od malička fascinovala svou bohatostí a krásou.

Učitel, který měl mladého Johanna ve třídě, s přispěním místního faráře Schreiberta přesvědčil otce, aby syna poslal na studia, a tak pro nadaného chlapce začala celoživotní cesta za poznáním. Zpočátku studoval na gymnáziu v Opavě, kde se setkal s meteorologií, s vědou, která jej bude fascinovat a provázet po zbytek života. Během studií byl nucen přivydělávat si doučováním, neboť jeho finanční situace nebyla jednoduchá a dovedla ho téměř na pokraj nervového zhroucení. Později dostal příležitost studovat na univerzitě v Olomouci, kde se setkal s významnými vědci a profesory své doby. S nekončícími finančními potížemi

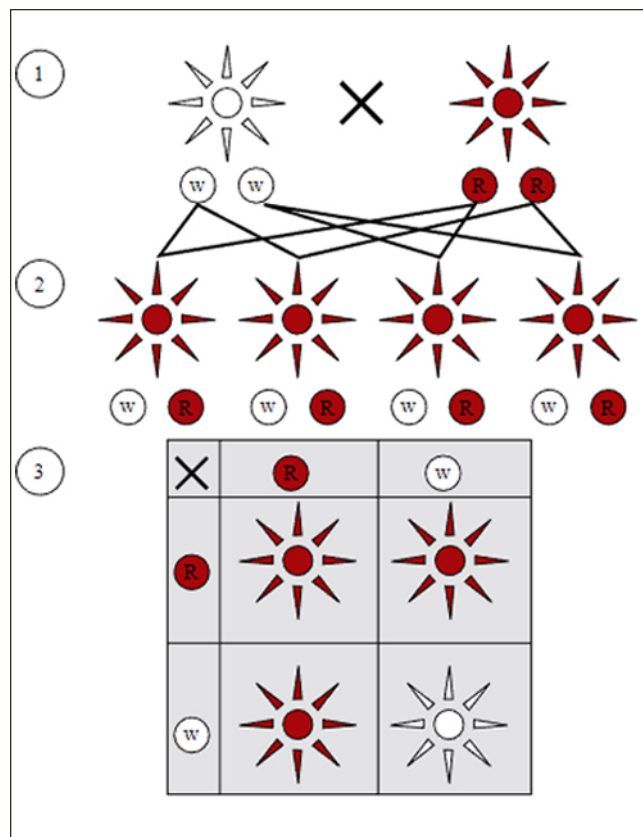
se mu snažila pomoci jeho mladší sestra Terezie, která se ve svých třinácti letech vzdala části věna, aby mu umožnila pokračovat ve studiích. Přesto se znovu ocitl na pokraji další porážky. Tehdy ho profesor Franz, který si byl vědom nadějnosti tohoto studenta, doporučil opatovi augustiniánského kláštera v Brně, kam v roce 1843 vstupuje a přijímá jméno Gregor. V osobě tamějšího duchovního, kulturního a politického činitele a dlouholetého opata Cyrila Františka Nappa se snoubí církevní povinnosti s touhou poskytnout vzdělání co největšímu počtu lidí. Proto podporuje talenty napříč všemi obory, a mnozí z nich se díky jeho odhodlání zapíší do historie.

Gregor Johann pokračuje ve svých studiích, tři roky se věnuje teologii, a poté je vysvěcen na kněze. Následně vyučuje na gymnáziu ve Znojmě, kde jsou s ním velmi spokojeni, ale protože nedosáhl potřebné kvalifikace, nemůže s učením pokračovat. Jeho pokus o složení učitelské zkoušky se nezdaří, ale opat Napp si je dobře vědom jeho potenciálů, a proto jej posílá do Vídně, aby zde dokončil svá studia. Gregor je ve svém živlu a není vědní obor, kde by nebyl zapsán.

Ve stejném období se stal členem zoolo-gicko-botanické společnosti a začíná jeho výzkumná cesta na mnoho let spojená s hrachem. Vnitřním motorem mu byly jeho zvědavé otázky z dětství, které kladl dospělým, a ti mu na ně nedokázali odpovědět. Ptal se, proč se jisté druhy rostlin rodí s určitým tvarem plodu a proč mají jejich květy právě takovou či jinou barvu. Na klášterním pozemku dostal k dispozici část zahrady, kde postupným křížením hrachu v průběhu let získal na 28 tisíc rostlin, a později své pokusy rozšířil i na jiné rostliny.

V květnu 1856 se vypravil do Vídně, aby se pokusil znovu složit zkoušku učitelské způsobilosti. Přestože byl připraven nejlépe, jak mohl, neuspěl ani tentokrát. Je zajímavé, že vnuk profesora, u kterého neuspěl, byl významný rakouský vědec Erich von Tschermak, velký zastávce Mendela a jeden ze tří znovuobjevitelů Mendelových zákonů dědičnosti, který se dokonce zasloužil o propagaci jeho objevů.

Mendel se vrací do Brna, kde studuje všechny dostupné Darwinovy spisy. Své pokusy a snahy směřoval k vyřešení sporných otázek

a nejasností v Darwinově díle. Kromě práce s hrachem se věnoval ovocnářství a včelařství. Jeho výzkum věnovaný včelám stál později za projektem umístění včelstev na svazích hradu Špilberk. Zároveň se nepřestal věnovat otázkám týkajícím se počasí. Jako kaplan v Nemocnici u sv. Anny začal spolupracovat s primářem a meteorologem Pavlem Olexíkem. Ten mu byl velkým vzorem a jejich vzájemná spolupráce vyústila roku 1865 založením Rakouské meteorologické společnosti. Ve stejném roce přednesl na schůzi Přírodopisného spolku v Brně řeč věnovanou svým objevům. Svou přednášku také přepsal a zaslal všem významným vědcům své doby.

Byl příkladem člověka, který dokázal efektivně využít čas. Náplň jeho týdenních aktivit by zvládal jen málokdo. Šest dní v týdnu vyučoval, plnil roli duchovního, účastnil se schůzek mnoha spolků, denně prováděl meteorologická pozorování a konzultace. Když k tomu přičtete práci v sadu a se včelami i výzkumnou práci s rostlinami, měl 24 hodin denně co dělat. Pořídil si mikroskop i dalekohled, aby mohl studovat nebeská tělesa. Zajímal se tedy o mikrokosmos i o makrokosmos, což mezi jiným svědčí o tom, že to byl skutečně renesanční člověk.

Díky výjimečným organizačním schopnostem a také díky tomu, že vždy dával přednost řešení sporů formou dialogu, byl zvolen opatem augustiniánského kláštera. Mendelovi tím sice na jednu stranu odpadly povinnosti vyučujícího, ale na druhou stranu ho pohltila práce pro klášter a komunikace s vlivnými lidmi jeho doby. Na klášter byly uvaleny vysoké daně, a on až do konce života neústupně bojoval za jejich zmírnění. Po svém příteli primáři Olexíkovi převzal odesílání pravidelných hlášení o počasí do Vídně. Publikoval rady, jak předpovídat počasí. V říjnu roku 1870 proletělo centrem Brna tornádo a Mendel byl prvním člověkem na světě, který tento úkaz vědecky popsal. Kromě těchto všech aktivit se snažil najít možnou souvislost mezi hladinou spodní vody a výskytem cholery. Sledoval proto výšku vody ve studních a odebíral z nich vzorky. Na vědecký výzkum věnovaný křížení rostlin mu už proto nezbývalo tolik času.

Jeho nasazení si však vybralo daň na jeho zdraví. Začal mít velké zdravotní potíže a téměř přišel o zrak. Byl nucen na celý rok zanechat veškeré vědecké činnosti. Když se mu zdraví částečně zlepšilo, využil toho, splatil sestře Terezii dluh z mládí a daroval své

rodné obci finance na hasičskou zbrojnicí. Bohužel znovu vážně onemocněl, a odjel na léčení do Rožnova pod Radhoštěm. Po návratu do Brna 6. ledna 1884 zemřel na zánět ledvin. Byl oceňován jako prelát, ředitel Moravské hypoteční banky, řádný člen mnoha spolků a společností, nikoli jako badatel objasňující tajemství dědičnosti. Pohřben byl na Brněnském ústředním hřbitově a rekvíem během smutečního rozloučení dirigoval Leoš Janáček.

Mendelova teorie dědičnosti vyplnila mezery v Darwinově teorii, ale bohužel se na něj na dalších třicet pět let zapomělo. Během tří měsíců roku 1900 se třem vědcům nezávisle na sobě podařilo jeho teorii potvrdit, a položit tak základy pro vědu, kterou dnes známe jako genetika.

Johann Gregor Mendel byl člověkem, který měl rád poznání a celý život hledal odpovědi na otázky týkající se přírody a jejích zákonů. O své poznatky se dělil se sadáři, zahradníky i odbornou veřejností. To, co se dozvěděl, chtěl vždy použít pro praktický život a pomoc lidem. Jeho život byl plný výzev, které jej stály mnoho sil, ale které vždy dokázal zdolat.

Jiří Hobza

semeno		květ	plod		stonek	
tvar	dělohy	barva	tvar	barva	umístění květů	velikost
						
kulatý	žluté	bílá	klenutý	žlutý	úžlabní	vysoké rostliny
						
hrnatý, svraskalý	zelené	fialová	zaškrcovaný	zelený	vrcholové	nízké rostliny
1	2	3	4	5	6	7

PROGRAM AKTIVIT

ŘÍJEN – PROSINEC 2022

JAK ZLEPŠIT SVOU POZORNOST
Seminář s workshopem

TIBETSKÁ KNIHA MRTVÝCH
(BARDO THÖDOL)

Úterý, 11. října 2022 19 hodin
On-line přednáška na You Tube

CARTER A TUTANCHAMON
Přednáška

DUŠEVNÍ KLID PODLE SENEKY
Úterý, 8. listopadu 2022 19 hodin
On-line přednáška na You Tube

OD PLATONA K MATRIXU
Přednáška

PSYCHOLOGIE POHÁDEK
Přednáška

NIKOLA TESLA A UMĚNÍ IMAGINACE
Úterý, 13. prosince 2022 19 hodin
On-line přednáška na You Tube

LEDEN – ÚNOR 2023

NEVIDITELNÉ ŠTÍTY ČLOVĚKA
Přednáška

AZTÉKOVÉ
Přednáška s videoprojekcí

RENEŠANČNÍ VĚDA
Přednáška s videoprojekcí k 550. výročí
narození Mikuláše Koperníka

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející
schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

**„Dívat se pozorně kolem sebe
je tolik, jako dvakrát žít.“**

Leonardo Da Vinci